

A
J
N
G
E
L

M A R J A N
G U M I L A R

Savjet galerije: Miroslav Gašparović, Darko Sačić i Zlatan Vrkljan
Savjetnik za Sloveniju: Ivo Prančić

Izdavač:

Zlati ajngel d.o.o. Varaždin
Gajeva 15, 42000 Varaždin
telefon: 042 212 702, info@ajngel.hr

Za izdavače: Darko Sačić

Urednik i dizajn kataloga: Darko Sačić

Predgovor: Nadja Gnamuš (iz teksta: *Razmislek ob slikah Marjana Gumilarja*)

Priprema i tisak: TIVA Tiskara Varaždin

Naklada: 200 primjeraka

www.ajngel.hr

Kontekst proširenih tehnoloških mogućnosti je odredio razumijevanje apstraktne slike. Apstraktno slikarstvo ima u odnosu prema stvarnosti poseban položaj jer uvijek problematizira samouvjerenost „objektivnog“ doživljaja i istovremeno potiče i obogaćuje snagu izraza. U modernizmu je to bila idealna forma za manifestaciju *konkretnosti* korištenog a istovremeno i model za prikaz „neprikazivog“. No postmodernizam je takvu sliku odbacio kao hermetičnu, samodostatnu i dekorativnu. Danas ćemo rijetko naletjeti na otvoren „apstraktni gestalt“ (s iznimkom geometrijske apstrakcije, otporne na sve trendovske promjene, koja svoju aktualnost uvijek iznova temelji na racionalnoj strukturi svijeta). Uobičajeno smo s prikazom povezani nazivom, pa nam tako i riječi sa slikom formiraju logiku gledanja. I sada se postavlja pitanje što je uopće apstraktna slika. Za nekoga tko je vidio svijet, ako prilagodimo misao Merleau-Pontyja - teško je govoriti o apstraktnom. Gledanje je refleksija. Jer kad promatramo stvari oko nas i doživljavamo ih mislima, istovremeno neprestano prilagođavamo svoje načine gledanja¹.

Suvremena je tehnologija najrazličitijim alatima nadogradila mogućnosti oka i razotkrila uvid u njemu nevidenu slojevitost. Teleskopi, mikroskopi, rendgen, magnetno rezonantni snimci i druge tehnologije skeniranja nadilaze spoznajne granice i ustrajno pronicu u tajne svijeta. Pomičući granice naših vizija svemirskim teleskopom Hubble su snimljene najfascinantniji prizori svemira u ljudskoj povijesti. Hubblove fotografije su prikazale najdublji i do tada najdetaljniji uvid u najdalje galaksije i otkrile područja koja do tada nismo mogli razaznati pomoću vidljive svjetlosti. No fotografije snimljene najsuremenijom tehnologijom unatoč činjenici da prikazuju još nikad viđen i bez tehnološke pomoći nedostupan prostor ne donose potpuno nepoznato iskustvo. Osjećaj bezgraničnog prostora, potpuno izgubljena orijentacija, dojam bestežinskog lebdjenja u kojem se subjekt ne može sigurno smjestiti, možda čak vizija nečeg onkraj materijalnoga, iznenađujuće su bliski osjećaju koji promatrač ima pred nekom apstraktnom slikom. S druge strane bilo koja naizgled apstraktna forma može neznatnim vizualnim okidačem probuditi asocijativno polje konkretnih prikaza i navesti vas na očitavanje prepoznatljivog.

Gumilarevo slikarstvo je započelo problematizirati odnos do apstrakcije zauzimajući paralelni prostor koji unatoč utisku ne možemo definirati kao apstraktno. Naime sačuvalo je draž prepoznatljivog, doduše na način koji uz magiju završne interpretacije dopušta otvorenost osmišljavanja. Iz rakursa njegovog gledanja pod pitanje je stavljen sam koncept dihotomije između apstraktnog i figurativnog, između predstavljenog i nepredstavljenog - dilema koja, istina, nije ni bila presudna jer je kao slikar s iznimnom vještinom prirodno i neograničeno vladao jednim i drugim kodom. Boja mu iskonski najviše odgovara i sredstvo je strukturiranja svih njegovih prikaza jer predstavlja krajnji arhetipski oblik spoznaje. Emocionalno i asocijativno je sugestivna no istovremeno često može izmigoljiti iz konteksta. Tako promatrano, u ambivalentnosti spoznaje, boja je idealni medij jer zbog svoje relativne prirode funkcionira kao „membrana“² između utiska i prikaza.

Slikar je oslobođen modernističke ideologije u kojoj je ozbiljnost postupka ugrožena na račun prepoznatljivosti. Gumilar je na slikama ostvario i jednu i drugu stranu doživljaja. Unutar istog prikaza s jedne strane navodi na ozbiljnost likovne konstrukcije slike ali i sugerira očitavanje konkretnog sadržaja.

U biti Gumilara permanentno zaokuplja problematika gledanja koja izvire iz odnosa oka i pogleda, iz biološke determiniranosti na jednoj strani i mentalnog procesa na drugoj. U tom intimnom, osobnom, trajnom dijalektičkom procesu kojeg je nemoguće objasniti i prenijeti drugom, počiva fenomenološki i strukturalni problem u kojem je teško dokučiti razliku između onog što jesmo i onog što vidimo, odnosno što smo mi u tome što gledamo. Tu se stvara paradoks kojeg je najbolje odrediti Lacanovim riječima: „ono što gledam nije nikad isto što hoću vidjeti“³. A to je čarolija slike.

Aktualnost Gumilarove slike nije u *prikazivanju* i iznošenju činjenica već u približavanju skrivenim no očito prisutnim pojavama koje ne možemo u cijelosti dokučiti. Slikar je jednom rekao da u svojem djelu želi artikulirati nešto što ne zna traženjem substituta. Kao kad na primjer ne znaš izgovoriti slovo „r“, tumači Gumilar, a ono je baš ključno u određenoj riječi pa to moraš razumljivo nadomjestiti. U potrazi za rješenjem takvog problema njegovo je slikarstvo izrazito intimno, no istovremeno dijeli iskustvo svih nas. Gumilar se preko slikarstva i njegovom pomoći dotiče ontologije pogleda i ujedno pokušava reprezentirati ono što postoji izvan toga. No istovremeno ga interesira nešto temeljno slikarsko: kako pogledu ponuditi sliku a da joj taj vrati njenu moć.

Ž I V O T O P I S

Marjan Gumilar je rođen u Murskoj Soboti 1956. godine. Studirao je na *Visoki šoli za telesno kulturu* u Ljubljani a zatim slikarstvo na *Akademiji za likovno umetnost* Univerziteta u Ljubljani. Od 1987. do 2007. godine djeluje kao samostalni umjetnik. Prvi put samostalno izlaže 1989. godine u *Mali galeriji Moderne galerije* u Ljubljani. Studijski više puta putuje u Pariz, između ostalog 1991. kao stipendist nagradne zaklade Z. Mušiča i 1993. sa stipendijom Ministarstva za kulturu Francuske. 2004. preko Ministarstva za kulturu Republike Slovenije i Soros zavoda za otvoreno društvo boravi u New Yorku. U međuvremenu samostalno izlaže i sudjeluje na skupnim i tematskim izložbama u Sloveniji i inozemstvu. U to se vrijeme osim slikarstvom također intenzivno bavi i filmom. Ljubljanski Univerzitet mu 2005. godine dodjeljuje priznanje značajnih umjetničkih djela. Od 2007. godine je angažiran na *Akademiji za likovno umetnost* u Ljubljani za područje slikarstva gdje je i zaposlen kao profesor za slikanje i crtanje. Za svoj rad dobio je 1991. godine Veliku nagradu za slikarstvo XVI. Jugoslavenskog bienala mladih u Rijeci, a te iste godine stipendiju nagradne zaklade Zorana Mušiča. Primio je 1993. nagradu *Rembrandtov cekin* fundacije Rembrandt i Veliku nagradu Majskog salona *Zveze društva likovnih umetnikov Slovenije*. Nositelj je ovogodišnje nagrade Rihard Jakopič za slikarski opus. Živi i djeluje u Ljubljani.

¹ MERLEAU-PONTY, Maurice (1963.-1964.), *Oko in duh*, Perspektive, let. IV, št. 32, str. 226.

² BATCHELOR, David (2008.), (ur.), *Colour: Documents of Contemporary Art*, Cambridge (Mass.) in London, str. 105.

³ LACAN, Jacques (1980. (1964.)), *Štirje temeljni koncepti psihoanalize*, Ljubljana, str. 138.